

POSTANOWIENIE

12 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 12 marca 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M. L.
przeciwko R. (S.A.) w W. Oddział w Polsce
o zapłatę i ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej R. (S.A.) w W. Oddział w Polsce
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z 17 stycznia 2024 r., I ACa 1922/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwem skierowanym przeciwko R. z siedzibą w W. (taki sposób oznaczenia pozwanego wynika z art. 19 pkt 1 w zw. z art. 14 i art. 17 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jedn. tekst: Dz. U. z 2022 r., poz. 470), powód M. L. domagał się: zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kwoty 114.329,69 zł oraz kwoty 2.980,14

CHF, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w związku z nieważnością zawartej przez strony umowy kredytu i pobraniem przez pozwanego świadczeń nienależnych w okresie od 23 października 2008 r. do 22 maja 2020 r; oraz o ustalenia nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego kredytu wynikającego z umowy kredytowej nr [...] z 16 września 2008 r, ewentualnie zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kwoty 35.670,92 zł oraz kwoty 2.980,14 CHF, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 12 lipca do dnia zapłaty w związku z pobraniem środków tytułem spłaty kredytu w zawyżonej wysokości. W uzasadnieniu powód wskazał, że zawarł z poprzednikiem prawnym pozwanego umowę o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych, udzielony w złotym polskim, waloryzowany kursem CHF. Powód podkreślił, iż istotą sporu pomiędzy stronami jest kwestia oceny zgodności z prawem powstałego pomiędzy nimi stosunku prawnego oraz ocena treści odpowiednich postanowień regulaminowych odnośnie do wprowadzenia klauzuli indeksującej świadczenia stron dwoma miernikami wartości określanymi dowolnie przez stronę pozwaną, pod kątem ich abuzywności w świetle przepisów prawa oraz skutku ich abuzywności. Podsumowując powód stwierdził, że postanowienia kwestionowanej klauzuli indeksacyjnej pozwalają pozwanemu na dowolną i nieograniczoną umową zmianę wysokości świadczenia. W efekcie, jak stwierdził powód, Bank naraził go ryzyko związane z możliwym nieograniczonym wzrostem wartości miernika indeksacji, podczas gdy ryzyko Banku ograniczało się w swoim zakresie do wysokości kwoty wypłaconego kapitału kredytu.

W odpowiedzi na pozew pozwany domagał się oddalenia powództwa w całości.

Wyrokiem z 27 lipca 2022 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy, w szczególności, zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 114.329,69 zł oraz kwotę 2.980,14 CHF wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie; ustalił nieistnienie pomiędzy stronami stosunku prawnego kredytu wynikającego z wiążącej strony umowy kredytowej. ze względu na jej nieważność; zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 11.817 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do

dnia zapłaty.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany, zaskarżając wyrok w całości, formułując zarzuty w zakresie przepisów postępowania oraz przepisów prawa materialnego, wnosząc w szczególności o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa w całości.

W odpowiedzi na apelację pozwanego powód wniósł o jej oddalenie w całości.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku apelacja zasługiwała na uwzględnienie w niewielkim zakresie dotyczącym daty początkowej zasądzenia odsetek, a pozostałe jej zarzuty były pozbawione podstaw.

W efekcie Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z 17 stycznia 2024 r., w szczególności: I. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie pierwszym o tyle tylko, że zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie od kwot: a. 107.333,43 zł od dnia 11 sierpnia 2020 r. do dnia zapłaty, b. 6.996,26 zł od dnia 3 lutego 2022 r. do dnia zapłaty, c. 2.980,14 CHF od dnia 3 lutego 2022 r. do dnia zapłaty i oddala powództwo o zapłatę odsetek w pozostałym zakresie; II. oddalił apelację w pozostałym zakresie.

Pozwany skargą kasacyjną zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 17 stycznia 2024 r. w części, tj. zmieniającej zaskarżony wyrok w punkcie I przez zasądzenie odsetek ustawowych za opóźnienie od kwot: 107.333,43 zł od dnia 11 sierpnia 2020 r., 6.996,26 zł od dnia 3 lutego 2022 r. do dnia zapłaty, 2 980,14 CHF od dnia 3 lutego 2022 r. do dnia zapłaty; w zakresie oddalającej apelację w pozostałym zakresie.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego pozwany oparł na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego, tj.: art. 385¹ § 1 w zw. z art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. w związku z art. 4 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz.U.E.L 1993 Nr 95, str. 29 – dalej, jako dyrektywa 93/13) poprzez jego niewłaściwe zastosowanie;; art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. w związku z art. 4 ust. 1 dyrektywy 93/13 poprzez jego niewłaściwe zastosowanie; art. 69 ust. 3 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz.U. 1997 Nr 140, poz. 939; dalej, jako pr bank.) oraz art. 65 k.c. oraz art. 358 § 2 k.c., wszystkich w związku z art. 6 ust. 1

dyrektywy 93/13 poprzez ich niezastosowanie; art. 385¹ § 2 k.c. w związku z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 oraz w związku z motywem dwudziestym pierwszym dyrektywy 93/13 poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że na skutek stwierdzenia niedozwolonego (nieuczciwego) charakteru całego mechanizmu indeksacji zastosowanego w umowie dochodzi do wyeliminowania z umowy postanowień indeksacyjnych dotyczących zasad wypłaty oraz spłaty kredytu, a w konsekwencji do upadku umowy; art. 385¹ § 1 i art. 385² k.c. w związku z art. 4 ust. 2 dyrektywy poprzez jego niewłaściwe zastosowanie; art. 69 ust. 1 i 2 prawa bankowego w zw. z art. 58 § 1, 2 i § 3 k.c. w zw. z art. 358¹ § 2 i 5 k.c. oraz art. 65 k.c., poprzez ich niewłaściwe zastosowanie; art. 496 k.c. w zw. z art. 497 k.c. poprzez ich niezastosowanie; art. 496 k.c. w zw. z art. 497 k.c. w zw. z art. 455 k.c. w zw. z art. 481 § 1 k.c. poprzez ich. błędną wykładnię i przyznanie stronie powodowej odsetek za opóźnienie od zasądzonego świadczenia pieniężnego; art. 189 k.p.c. poprzez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że po stronie powodów występuje interes prawny w żądaniu ustalenia nieważności umowy kredytu oraz na podstawie naruszenia przepisów postępowania to jest: art. 327¹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. poprzez niewłaściwe sporządzenie uzasadnienia.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na to, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne. Pierwsze, związane z wykładnią art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. w zw. z art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 oraz art. 385² § 2 k.c. w zw. z motywem dwudziestym pierwszym dyrektywy 93/13 stanowiącym, że „Państwa Członkowskie powinny zapewnić, aby nieuczciwe warunki nie były zamieszczane w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami oraz, jeżeli jednak takie warunki zostają w nich zawarte, aby nie były one wiążące dla konsumenta, oraz zagwarantować, żeby umowa obowiązywała strony zgodnie z zawartymi w niej postanowieniami, pod warunkiem że po wyłączeniu z umowy nieuczciwych warunków może ona nadal obowiązywać”, sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie, czy w przypadku uznania w wyniku kontroli incydentalnej obecnych w umowie o kredyt indeksowany kursem waluty obcej klauzul spreadowych nieokreślających głównego przedmiotu umowy za niedozwolone (nieuczciwe) warunki umowne, prawidłowym jest przyjęcie

nieważności całej umowy, skoro klauzule ryzyka walutowego, określające - zgodnie z jednolitym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej - główny przedmiot tej umowy, nie stanowią niedozwolonych (nieuczciwych) warunków umownych. Drugie, związane z wykładnią art. 385¹ § 2 k.c. w związku z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13 oraz w związku z motywem dwudziestym pierwszym Dyrektywy 93/13, sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie, czy w przypadku uznania w wyniku kontroli incydentalnej obecnych w umowie o kredyt indeksowany do waluty obcej klauzul odnoszących się do indeksacji kredytu kursem waluty obcej za niedozwolone (nieuczciwe) warunki umowne i w konsekwencji przyjęcia upadku umowy jako konsekwencji wyeliminowania z niej mechanizmu indeksacji, kierując się zasadą utrzymania umowy w mocy oraz mając na uwadze postulat przywrócenia sytuacji prawnej i faktycznej konsumenta, w jakiej znajdowałby się on w przypadku braku nieuczciwych warunków umownych, prawidłowe jest odwołanie się, jako do podstawy dla określenia oprocentowania zobowiązań kredytowych wyrażonych w walucie polskiej, do stawki referencyjnej WIBOR, skoro w umowie wiążącej strony stawka ta występuje i jest ona definiowana jako odnosząca się do kredytów nieindeksowanych, wyrażonych w walucie polskiej. Trzecie, zaś, związane z wykładnią art. 69 ust. 3 pr. bank., sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie, czy wobec umożliwienia kredytobiorcom posiadającym kredyty denominowane lub indeksowane do waluty innej niż waluta polska dokonywania spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonania przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie na podstawie wyżej powołanego art. 69 ust. 3 pr. bank., wzięwszy pod uwagę aksjomat racjonalności krajowego ustawodawcy, uzasadnione jest przyjęcie, że kredyty denominowane lub indeksowane do waluty innej niż waluta polska są kredytami udzielonymi w złotych polskich, skoro dokonanie przez kredytobiorcę spłaty raty kapitałowo-odsetkowej albo dokonanie przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w walucie, do której denominowany lub indeksowany jest kredyt, prowadzi do skutecznego spełnienia świadczenia wynikającego ze stosunku zobowiązaniowego w postaci umowy kredytu oraz zaspokojenia wierzyciela w osobie kredytodawcy, bez konieczności dokonywania jakichkolwiek przeliczeń bądź

innych operacji walutowych wpłacanych przez kredytobiorcę środków w walucie innej, niż waluta krajowa.

Pozwany uzasadnił wniosek o przyjęcie jego skargi również tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 4 ust. 2 i art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13, art. 65 k.c., art. 354 k.c., art. 358 § 2 k.c., art. 385¹ § 1 i 2 k.c., art. 385² k.c. oraz art. 69 ust. 3 pr. bank., a ponadto art. 189 k.p.c. i art. 496 w zw. z art. 497 k.c.

We wnioskach skarżący domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części, jak również uchylenia w całości wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z 27 lipca 2022 r., oraz przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w Bydgoszczy do ponownego rozpoznania w zaskarżonej części, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części oraz przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania w zaskarżonej części, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części, jak również o uchylenia w całości wyroku Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z 27 lipca 2022 r. i orzeczenia co do istoty sprawy poprzez oddalenie powództwa w zaskarżonej części z uwagi na oczywistą zasadność przywołanej w skardze kasacyjnej podstawy naruszenia prawa materialnego, oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych.

W odpowiedzi na skargę powód wniósł o odmowę jej przyjęcia do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie jako całkowicie bezzasadnej oraz zasądzenie od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kosztów postępowania kasacyjnego według norm prawem przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz opłat skarbowych od udzielonych pełnomocnictw.

Sąd Najwyższy zważył, o następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest

oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może zostać osiągnięty jedynie poprzez powołanie i właściwe uzasadnienie istnienia wymienionych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania następuje na podstawie oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają przyczynom kasacyjnym wymienionym w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Skarżący powołał się w skardze na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., lecz żadna z nich nie wystąpiła.

Zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia, wskazaniu przepisu, na tle którego ono powstało i przedstawieniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ. i z 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecnictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ. i z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

W odniesieniu do problematyki związanej z interesem prawnym powodów w stwierdzeniu nieważności umowy kredytowej odnotować trzeba, że w wyroku z 23 listopada 2023 r., C-321/22 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdził, iż

art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 w związku z zasadą skuteczności należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisom krajowym, zgodnie z ich wykładnią dokonaną w orzecznictwie, które w celu uwzględnienia wytoczonego przez konsumenta powództwa zmierzającego do stwierdzenia bezskuteczności nieuczciwego warunku w umowie zawartej z przedsiębiorcą wymagają dowodu na istnienie interesu prawnego, w sytuacji gdy uznaje się, że taki interes nie istnieje, jeżeli konsumentowi przysługuje powództwo o zwrot nienależnego świadczenia, lub gdy może on powołać się na tę bezskuteczność w ramach obrony przed powództwem wzajemnym w przedmiocie wyegzekwowania wykonania zobowiązania wytoczonym przeciwko niemu przez tego przedsiębiorcę na podstawie tego warunku.

Natomiast co do pozostałych podnoszonych we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania kwestii prawnych i wątpliwości interpretacyjnych odnoszących się do tzw. kredytów frankowych należy stwierdzić, że zostały już one wyjaśnione szczegółowo w orzecznictwie sądowym, nie ma zatem podstaw, aby się do nich ponownie odnosić (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego w sprawach I CSK 2225/23, I CSK 2268/23, I CSK 2291/23 i I CSK 2334/23 oraz wyroki w sprawach II CSKP 957/23, II CSKP 1002/23, II CSKP 1956/22, II CSKP 2164/22 i II CSKP 2295/22, II CSKP 690/23, II CSKP 1996/22, II CSKP 2231/22 i II CSKP 278/23.).

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., w zakresie zaś odsetek, opierając się na art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 2324). Zasądzone koszty obejmują wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według stawki minimalnej (§ 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie

opłat za czynności radców prawnych - jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r., poz. 1935 ze zm.).

Na marginesie należy wskazać, że w zdaniach odrębnych do uzasadnień wyroków Sądu Najwyższego w sprawach II CSKP 377/22 i II CSKP 395/22 oraz w zdaniach odrębnych do wyroków Sądu Najwyższego w sprawach II CSKP 616/22, II CSKP 701/22 i II CSKP 1511/22, podjęto próby rozwiązania zagadnień prawnych związanych z klauzulami przeliczeniowymi i klauzulami walutowymi, w tym klauzulami ryzyka walutowego - przy uwzględnieniu orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej - na tle konkretnych stanów faktycznych w odniesieniu do problematyki nieważności umów kredytowych indeksowanych i denominowanych do waluty obcej, zawieranych z konsumentami, jednak zaprezentowane tam koncepcje nie zyskały akceptacji w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych.

[PG]

[a.ł.]